

SINTEZĂ

RAPORT DE CONSULTARE PUBLICĂ privind propunerile de plan-cadru pentru liceu, filiera teoretică

Martie 2018, BUCUREȘTI

AUTORI

Coordonatori: Magdalena BALICA, Ciprian FARTUȘNIC

Analiza și interpretarea datelor colectate

Otilia APOSTU, Octavia BORȘ, Carmen BOSTAN, Luminița CĂTANĂ, Monica CUCIUREANU, Irina HORGA, Angelica MIHĂILESCU, Miruna MIULESCU, Adrian MIRCEA, Ancuța PLĂEȘU, Andreea SCODA, Lucian VOINEA

Analiza de conținut a adreselor/documentelor de poziție

Otilia APOSTU, Octavia BORȘ, Carmen BOSTAN, Petre BOTNARIUC, Monica Luminița CĂTANĂ, Monica CUCIUREANU, Irina HORGA, Manuela MANU, Angelica MIHĂILESCU, Miruna MIULESCU, Adrian MIRCEA, Corina NEACȘU-DALU, Ancuța PLĂEȘU, Andreea SCODA, Speranța ȚIBU, Lucian VOINEA

Prelucrarea statistică a datelor

Cornelia NOVAK

SINTEZĂ

1. Scopul și obiectivele consultării

Raportul de față prezintă o analiză sistematică a rezultatelor procesului de consultare publică privind propunerile de plan-cadru pentru liceu, filiera teoretică, lansate în dezbatere de Ministerul Educației Naționale și Institutul de Științe ale Educației în perioada 29 decembrie 2017 - 1 martie 2018.

Consultarea publică a urmărit crearea unui spațiu de reflecție și de dezbatere pentru decidenți, practicieni, experți educaționali și pentru alți actori interesați cu privire la trei variante de plan-cadru pentru liceu, filiera teoretică puse în consultare de către Ministerul Educației Naționale în luna decembrie 2017. În egală măsură, consultarea a oferit un cadru de evaluare a principiilor și criteriilor fundamentale care stau la baza proiectării noului curriculum național. În mod specific, au fost supuse dezbaterii aspecte precum: oportunitatea modificării planurilor-cadru de liceu; aspecte care trebuie îmbunătățite cu prioritate la actualele planuri-cadru de liceu; autonomia școlii în plan curricular, relația dintre trunchiul comun și curriculumul diferențiat sau cel la decizia școlii; relevanța disciplinelor din planul cadru și a numărului de ore alocate, în raport cu profilul de competențe al absolventului de liceu; condiții specifice de implementare a noilor planuri cadru; beneficii și riscuri specifice fiecărei variante puse în dezbatere.

Raportul cuprinde atât sinteza documentelor de poziție, adreselor și punctelor de vedere transmise în format hârtie sau electronic grupului de lucru pentru elaborarea planurilor-cadru de liceu, cât și analiza rezultatelor obținute în urma completării unui chestionar online de consultare publică.

2. Cine a participat la consultare?

Chestionarul online a fost accesat de 3520 de persoane și au fost validate după prelucrarea statistică un număr de **2612 chestionare**

completate. Deși au fost înregistrate răspunsuri la chestionare completate de actori educaționali din toate județele țării, distribuția răspunsurilor este inegală. Cele mai multe chestionare valide au fost înregistrate în cazul județului Vâlcea (408), urmate la o distanță semnificativă de județele Timiș (175), Brăila (135), București (140), Botoșani (112) și Dolj (110). Județele cu un număr mai mic (sub 25) de chestionare valide sunt: Ilfov (14), Tulcea (17), Sălaj (16), Harghita (11), Giurgiu (9) și Covasna (5). Toate celelalte județe înregistrează între 50-100 de repondenți.

Pe medii de rezidență, se constată o discrepanță majoră, proporția repondenților cu domiciliul în mediul urban fiind de peste 6 ori mai mare decât a celor din mediul rural. Pe categorii profesionale, trei sferturi dintre subiecți (76%) sunt persoane care lucrează în sistemul de educație, aproape un sfert (23,2%) sunt beneficiari ai sistemului (elevi și părinți), iar mai puțin de un procent (0,8%) sunt persoane din afara sistemului de educație.

De asemenea, în raportul de față au fost analizate un număr de 111 adrese/petiții/puncte de vedere/propuneri transmise către Ministerul Educației Naționale sau Institutului de Științe ale Educației. Dintre acestea, 30 de adrese aparțin unor organizații non-guvernamentale/organizații locale active în domeniul educației, 6 sunt transmise din partea unor asociații profesionale/grupuri profesionale, 10 din partea unor unități de învățământ preuniversitar sau universitar, iar 67 din partea unor persoane individuale (52 profesori, 6 părinți, 5 elevi, 1 membru al Parlamentului). Analiza de față a avut în vedere și concluziile **dezbaterilor locale sau regionale** cu privire la propunerile de planuri-cadru de liceu organizate în perioada de consultare de Ministerul Educației Naționale, Inspectorate Școlare Județene, organizații sindicale sau alte organizații ale societății civile.

3. Principalele rezultate ale consultării

Modificarea planurilor-cadru de liceu este oportună?

Aproape două treimi dintre participanții la cercetare consideră oportună modificarea

planurilor-cadru pentru liceu, în timp ce peste un sfert dintre repondenți exprimă o opinie contrară. Elevii și părinții sprijină în cea mai mare măsură modificarea cadrului curricular pentru liceu, în timp ce personalul din educație este mai sceptic cu privire la oportunitatea schimbărilor curriculare propuse.

Ce ar trebui modificat cu prioritate?

Într-un top al priorităților de schimbare, identificăm: promovarea prin noile planuri-cadru a abordărilor multi și interdisciplinare, printr-o apropiere mai puternică între discipline, evidențierea și mai buna promovare a profilului absolventului de liceu prin noul plan cadru și ajustarea numărului de ore prevăzute de planul-cadru, fie prin reducerea, fie prin creșterea numărului de ore în cazul unor discipline școlare.

Personalul din educație și beneficiarii procesului (elevi și părinți) au un nucleu comun de priorități de schimbare relativ slab conturat. Observăm, de asemenea, că personalul din educație acordă o mai mare importanță nevoii de clarificare a noului context curricular, în timp ce elevii și părinții vizează într-o măsură mai mare schimbări la nivelul disciplinelor studiate, fie prin introducerea de discipline noi, fie prin ajustarea numărului de ore alocate disciplinelor existente.

Opinii privind raportul optim între trunchiul comun și curriculum la decizia școlii

Se constată o deschidere mai mare către flexibilizarea ofertei curriculare din partea elevilor și părinților, în comparație cu viziunea, în aparență, ceva mai conservatoare a profesorilor - preponderent cadre didactice cu catedră la nivel liceal - care acordă o mai mare importanță culturii generale și/sau investesc cu mai mare încredere instanța centrală de decizie, din punctul de vedere al conținutului ofertei curriculare. Am putea spune că persistă precauția sau rezerva față de posibilitatea unor salturi majore în direcția „liberalizării” ofertei educaționale, iar tendința dominantă este către găsirea unei relații de echilibru între zona de curriculum obligatoriu și cel la decizia școlii.

Opinii privind importanța autonomiei școlii în plan curricular

Autonomia în plan curricular este văzută de majoritatea repondenților ca un principiu dezirabil, în teorie, dar sunt înclinați mai degrabă să vadă constrângerile și eventuale efecte negative ale acesteia în contextul educațional actual. Creșterea autonomiei școlii este dificil de atins, potrivit opiniei unora dintre repondenți. Alții nici nu văd o prioritate în acest aspect sau chiar o percep ca pe un potențial pericol.

Categoriile de repondenți care apreciază mai mult autonomia școlii în propunerea de discipline de specialitate sunt specialiștii din MEN, cercetătorii și profesorii din învățământul primar și gimnazial și nu cei direct interesați, respectiv profesorii și elevii din învățământul liceal. În general, persoanele din mediul urban apreciază mai mult autonomia școlilor, comparativ cu persoanele din mediul rural.

În timp ce răspunsurile predefinite au vizat aspectele pozitive ale problematicei discutate, răspunsurile libere au evidențiat mai degrabă aspectele problematice ale autonomiei școlare și chiar experiențele negative acumulate de profesori, elevi și părinți în aplicarea curriculumului la decizia școlii.

Conform opiniei celor care au răspuns la chestionar, autonomia școlii în plan curricular presupune **asigurarea unor condiții**, precum flexibilitate în organizarea pe grupe, cu un număr mai redus de elevi sau resurse financiare suplimentare. O grupare a elevilor după pasiuni și nu în funcție de clasa din care provin, ar fi o modalitate firească „de a răspunde în mai mare măsură nevoilor individuale de formare”. Acest aspect implică însă o altă modalitate de finanțare, diferită de mecanismul actual.

Profesorii menționează mai multe aspecte negative privind propunerea, selectarea și desfășurarea opționalelor. În primul rând, existența unor metodologii neclare și chiar o anumită incoerență între diverse materiale curriculare derutează profesorii în privința **posibilității de a propune și de a include anumite discipline opționale** în planul-cadru aplicat la nivelul școlii.

Așa cum semnaleză unii repondenți, aprobarea acestor discipline nu se bazează pe calitatea, oportunitatea sau necesitatea ofertelor propuse pentru elevi sau pe solicitările elevilor. **Libertatea elevului de a alege** este limitată de deciziile unor structuri instituționale și de procesul de avizare în cadrul ISJ, de modul de organizare și de formare a cadrelor didactice. Interesul pentru completarea unor norme sau bugetul de timp limitat avut la dispoziție conduce la discontinuități în aplicarea opțiunilor și la o calitate discutabilă a acestora.

Opinia repondenților este că **școlile nu sunt, în general, capabile să gestioneze** mecanismele interne care să producă o libertate reală de opinie și un flux de opțiuni moderne, relevante pentru copil, care să aibă în vedere domeniile de vârf la liceele teoretice sau elemente mai aplicative în cazul liceelor tehnologice.

De asemenea, unele răspunsuri indică faptul că **școlile** considerate **mai slabe sunt amenințate** de o structură curriculară mai flexibilă. Argumentele se bazează pe modul în care se face repartizarea elevilor la examenele naționale și de fenomenul de scădere a populației școlare. În unele situații, repondenții indică faptul că aplicarea unui plan-cadru flexibil va avea drept consecință desființarea unor școli. Există un sentiment acut de nedreptate pe care îl trăiesc din ce în ce mai intens unii profesori, datorită modului în care se fac titularizările sau de modul de recompensare prin salarii de merit (propunerea și desfășurarea de opțiuni figurează printre criteriile de acordare a salariului de merit însă, dacă nu sunt suficiente clase, nici posibilitățile de promovare /selecție/ aprobare/desfășurare a unui opțional nu sunt mari).

În astfel de situații, CDS-urile nu își mai au rostul decât pentru a salva normele unor cadre didactice „prin direcționarea unor ore către cadrele didactice agreeate de director, în totală ignorare a intereselor elevilor”, iar alegerea acestora „va depinde de viziunea fiecărui manager, de bugetul de ore din fiecare școală etc.” și nu de criteriile care derivă din filosofia acestora (integrare disciplinară, domeniu de vârf din tehnologie, conectare cu practica sau originalitatea abordărilor didactice). **Lipsa personalului calificat pentru anumite discipline** și tendința profesorilor de a se supraevalua, completează acest tablou al școlii actuale.

Percepții privind relația între autonomie în plan curricular și egalitatea de șanse

Nu există un consens cu privire la relația între autonomie în plan curricular și asigurarea egalității de șanse în educație. Majoritatea repondenților (41,2%) consideră că un trunchi comun redus nu influențează egalitatea de șanse la educație pentru toți elevii. Cu toate acestea, există un grup important de răspunsuri care indică faptul că un trunchi comun redus oferă șanse egale tuturor elevilor, indiferent de performanța școlii în care învață (34,4%). Scorurile cele mai scăzute se referă la situația în care un trunchi comun redus nu asigură egalitatea de șanse la educație pentru toți elevii, pentru că ar favoriza fie școlile bune (16,4%), fie pe cele mai puțin performante (8%). În opinia repondenților, există și avantaje ale unui trunchi comun redus, însă acestea sunt mai rar menționate și mai puțin argumentate în comparație cu dezavantajele pe care le putem regăsi în cazul unui trunchi comun redus.

Opțiuni privind variantele de plan-cadru

Punând laolaltă opțiunile repondenților, **observăm că s-au cristalizat grupuri de susținători pentru fiecare variantă de plan-cadru pusă în dezbatere**. Există însă o ierarhie a preferințelor : varianta 1 este considerată concordantă cu așteptările celor mai mulți dintre repondenți (43%); varianta nr. 3 a întrunit opțiunile a 34% dintre repondenți, iar varianta nr. 2 a primit aprecierile a aproape o pătrime dintre repondenți (23%). În același timp, există o pondere semnificativă a celor care consideră că niciuna dintre variantele propuse nu corespunde așteptărilor lor (16,3%).

În exprimarea opțiunii pentru una sau alta dintre variantele de plan-cadru propuse dezbaterii apar unele diferențe în funcție de experiența, statutul sau rolurile pe care le au repondenții în raport cu sistemul de educație. Mediul de rezidență marchează diferențe semnificative între preferința pentru o anumită variantă de plan-cadru. Cadrele didactice din mediul rural preferă într-o măsură mai mare varianta 3, care înregistrează un scor cu aproape 15 puncte procentuale mai mare în rural față de urban.

Nivelul de învățământ este un alt factor cu care se asociază preferința pentru o anumită variantă de plan-cadru.

Cadrele didactice din învățământul primar și gimnazial pe de o parte, și cadrele din învățământul liceal pe de altă parte au viziuni diferite în raport cu variantele de plan-cadru supuse dezbaterii. Profesorii din învățământul liceal susțin preponderent Varianta nr. 1, în timp ce profesorii din învățământul primar și gimnazial optează mai curând pentru Varianta nr. 3.

Elevii și părinții au opinii diferite asupra variantelor de planuri-cadru propuse dezbaterii.

Elevii apreciază mai curând varianta nr. 3, în timp ce părinții optează mai curând pentru Varianta nr. 1. Nu există variații semnificative între opiniile elevilor și ale părinților referitoare la varianta nr. 2.

Există numeroși repondenți care nu au regăsit, printre variantele propuse, **niciuna care să fie concordantă cu așteptările lor**. Astfel, se afirmă că niciuna dintre variantele propuse nu aduce o schimbare relevantă la nivelul sistemului de învățământ pentru că: propun schimbări doar de formă, nu substanțiale; propun modificări ineficiente pentru procesul de predare-învățare-evaluare.

Unii dintre repondenți au propus **combinații între cele trei variante**, la nivelul ciclului inferior al liceului, respectiv al ciclului superior. O propunere concretă în acest sens proiectarea planurilor-cadru ar trebui să se realizeze **distinct în funcție de filieră, profil sau specializare, doar în ciclul superior al liceului**. De asemenea, pentru ciclul inferior al liceului, cea mai bună soluție se consideră a fi proiectarea unui plan-cadru comun, care să ofere o pregătire generală comună, iar opțiunea pentru specializare să se realizeze de abia la finalul clasei a X-a.

Comparații între cele trei variante de plan-cadru: criterii îndeplinite, condiții de implementare, beneficii și riscuri

Deși cele trei variante de plan-cadru propun oferte diferite din perspectiva aspectelor chestionate (relevanța pentru profilul de formare; ponderile disciplinelor; pondere de TC, CD și CDS), răspunsurile oferite de participanții la consultarea publică nu evidențiază diferențe majore din

perspectiva ierarhiei criteriilor analizate. Opțiunea pentru o variantă sau alta de plan-cadru a implicat în mod direct o apreciere pozitivă a majorității criteriilor chestionate.

În ponderile cele mai ample, participanții apreciază că variantele de planuri-cadru propuse asigură **relevanța disciplinelor și distribuția echilibrată a acestora în raport cu competențele din profilul de formare al absolventului de liceu**. Acest aspect confirmă faptul că variantele propuse respectă – în opinia majorității repondenților – un criteriu major de elaborare a planurilor-cadru: relevanța pentru profilul de formare.

De asemenea, în ponderi ample, numărul de ore alocat disciplinelor de trunchi comun, celor de specialitate și celor opționale este considerat suficient – în cazul fiecărei variante de plan-cadru. Distribuția răspunsurilor evidențiază astfel absența unei raportări comparative obiective a celor trei variante de plan-cadru. Ca urmare, se poate considera că opțiunea pentru o variantă sau alta nu a fost dată întotdeauna de o reflecție obiectivă asupra criteriilor propuse.

Varianta nr. 3, care propune o pondere semnificativ mai amplă de ore opționale, înregistrează cele mai mari ponderi de aprecieri pozitive ale suficienței CDS-ului (35,6%), comparativ cu 25,3% în cazul variantei nr. 1 și cu 18,9% în cazul variantei nr. 2.

Varianta nr. 1 este criticată în ponderea cea mai mare cu privire la ponderea orelor de CDS: peste 21% dintre cei care au optat pentru această variantă sunt de părere că asigură în mică măsură sau chiar deloc o suficiență a numărului de ore de CDS. Procentele corespunzătoare sunt de 14,7% pentru varianta nr. 2 și de 15,1% pentru varianta nr. 3.

Opinii privind condițiile de implementare a variantelor de plan-cadru propuse

Majoritatea opiniilor exprimate susțin suficiența și pregătirea cadrelor didactice calificate, precum și suficiența resurselor materiale ale școlilor, pentru toate cele trei variante de plan-cadru. Puncte de vedere diferite apar cu privire la capacitatea școlii de a gestiona CDS-ul, la cadrul legislativ și la gradul de motivație a profesorilor.

Cum era de așteptat, cei care preferă varianta 3 consideră, într-o mai mare măsură față de cei care

au ales variantele 1 și 2, că școlile sunt pregătite să gestioneze curriculum la decizia școlii în favoarea învățării.

De asemenea, 76,60% dintre repondenții care preferă varianta nr. 3 consideră că reglementările legislative și normele în vigoare permit aplicarea măsurilor de flexibilizare a curriculumului, față de procentele corespunzătoare de 66,1 % în cazul variantei nr. 2, respectiv 63,7% în cazul variantei nr. 1.

În ceea ce privește motivația profesorilor, apar cele mai mari diferențe, repondenții care preferă varianta nr. 3 susțin, într-o mai mare măsură că profesorii sunt motivați pentru implementarea schimbărilor curriculare, în comparație cu cei care au ales variantele nr. 1 și nr. 2.

• Alte aspecte privind condițiile de implementare a planului-cadru de liceu

Cu referire la condițiile de implementare, participanții la consultare semnaleză și motivația scăzută a profesorilor determinată de instabilitatea financiară, politicile de titularizare, numărul ridicat de elevi în clasă (30-35 elevi), subfinanțarea școlilor și politicile de austeritate, frecvența schimbărilor în sistemul de educație, nevoia de a îndeplini sarcini externe activității didactice, lipsa materialelor și resurselor didactice.

Participanții la consultare sesizează următoarele riscuri privind flexibilizarea mai accentuată a curriculumului: o parte dintre profesori riscă să-și piardă locul de muncă ca urmare a reorganizării normelor didactice; în școli nu există mulți profesori cu competențele necesare elaborării unui curriculumului la decizia școlii de calitate, iar cei care fac acest efort nu sunt apreciați și recompensați în nici un fel; lipsește o politică privind pregătirea profesorilor pentru noi discipline introduse de plaja de CDS; curriculumul la decizia școlii nu este centrat pe nevoile și interesele elevilor, ci este utilizat adesea pentru completarea normelor didactice.

Sugestii de îmbunătățire a variantelor de planuri-cadru propuse

• Principalele beneficii

Repondenții au fost invitați să identifice o serie de beneficii pe care le aduce fiecare dintre variantele de plan-cadru supuse dezbaterii.

varianta nr. 1	varianta nr. 2	variantei nr. 3
<p>Echilibru, coerență, flexibilitate, stabilitate și predictibilitate</p> <p>Nu aduce schimbări majore, fiind cea mai apropiată de actualele planuri-cadru.</p> <p>Asigură echilibrul necesar între ariile curriculare și discipline pentru dezvoltarea armonioasă a elevilor de liceu: garantează un număr mai mare de ore de specialitate în trunchiul comun și asigură numărul de ore necesare formării competențelor din profilul de formare.</p> <p>Este benefică păstrarea orelor de limbă modernă 2 în trunchiul comun, pentru asigurarea de competențe lingvistice necesare în competiția de pe piața muncii.</p> <p>Alocă o pondere importantă ariei curriculare</p>	<p>Promovează interesele și nevoile elevilor, și aduce o schimbare față de planul-cadru în vigoare, conducând la diversificarea actului educațional</p> <p>Accentuarea laturii aplicative și orientării către inserția socială activă (accentul pe disciplinele educație antreprenorială și economie).</p> <p>Asigură continuitate cu planul-cadru de gimnaziu.</p> <p>Curriculumul la decizia școlii poate fi variat, în opinia multor repondenți, fiind conform așteptărilor elevilor și oferind o pregătire generală tuturor specializărilor, fără a suprasolicita programul elevilor; sunt invocate, în acest sens, caracteristicile învățământului centrat pe elev.</p> <p>Școala capătă o autonomie mai mare, iar acest lucru favorizează introducerea de discipline noi și interesante pentru elevi, dar</p>	<p>Permite o zonă mai amplă pentru CDS, inclusiv pentru discipline opționale interdisciplinare, ceea ce poate conduce la crearea cadrului necesar unor abordări curriculare integrate, la creșterea motivației elevilor și la formarea de competențe-cheie</p> <p>Este apreciat favorabil rolul acestei variante în conturarea profilului/specializării nu numai prin ore de curriculum diferențiat, ci și prin ore de opționale. Se consideră că se asigură astfel o identitate mai clară la nivel de arii curriculare, precum și o reprezentare echilibrată a acestora.</p> <p>Se remarcă o concentrare a aprecierilor în ceea ce privește numărul de ore la disciplina Educație fizică și sport, ceea ce asigură, în opiniile celor chestionați, o dezvoltare fizică armonioasă a elevilor, o îmbunătățire a stării de sănătate, precum și formarea competențelor pentru un regim de viață echilibrat.</p> <p>Un grup important de repondenți subliniază adaptabilitatea și flexibilitatea pe care le aduce această variantă, care poate valorifica interesul și capacitățile/aptitudinile elevilor.</p>

„Matematică și științe ale naturii”, ceea ce, în opiniile celor chestionați, constituie o demonstrație directă a unei susțineri puternice prin politici curriculare a educației STEM (Științe, Tehnologie, Inginerie și Matematică).	și ore de aprofundare.	Această variantă oferă liceelor care doresc să aducă inovație un spațiu de dezvoltare, în condițiile în care liceele care nu doresc nu vor aduce inovație, indiferent de planul-cadru după care funcționează.
--	------------------------	---

• Principalele riscuri

Indiferent de varianta de plan-cadru propusă, consultarea publică a identificat o serie de **riscuri generale**:

- **riscuri legate de elaborarea ulterioară a programelor școlare:**
 - riscul ca viitoarele programe școlare să nu valorifice, în mod real, modelul de proiectare a planului-cadru;
 - riscul ca noul curriculum să nu rămână cantonat în modelul preponderent teoretic și să nu ajungă să dezvolte competențele transversale asumate prin legea educației;
- **riscuri legate de aplicarea CDS-ului la nivelul școlii:**
 - abordarea superficială a orelor de CDS de către unele cadre didactice;
 - beneficii insuficiente pentru elevi aduse de unele opționale care nu au relevanță pentru interesele lor de cunoaștere sau pentru profil/specializare;
 - dotarea precară a școlilor pentru aplicarea unor discipline propuse pentru CDS;
 - atribuirea orelor de CDS nu după nevoile elevilor, ci după preferințele conducerii școlilor și adesea tot pentru discipline din TC;
 - alegerea de către elevi a unor discipline de CDS mai ușoare, pentru a obține note mari fără un efort de învățare important;
- **riscuri legate de resursele umane ale unităților de învățământ:**
 - anumite cadre didactice pot aborda în mod superficial schimbările repetate din domeniul curriculumului;

- nu există o formare specifică a profesorilor pentru implementarea noului curriculum;
- lipsa unor competențe specifice pentru discipline nou introduse în diferite variante de plan-cadru;
- insuficiența cadrelor didactice calificate pentru predarea anumitor discipline, în mediile defavorizate (ex. mediul rural);
- riscuri legate de restructurări la nivelul normelor didactice, determinate de eliminarea unor ore la unele discipline din planul-cadru;
- riscuri legate de **resursele materiale** ale unităților de învățământ:
 - insuficiența/absența resurselor materiale pentru aplicarea orelor de TC, CD sau CDS.

În raport cu cele 3 variante de plan-cadru supuse dezbaterii, riscurile menționate au fost următoarele:

varianta nr. 1	varianta nr. 2	varianta nr. 3
<p>riscul de supraîncărcare a orarului elevilor la clasele cu predare intensivă;</p> <p>riscul de a nu avea posibilitatea organizării flexibile a predării-învățării;</p> <p>lipsa continuității abordării curriculare de la gimnaziu la liceu.</p>	<p>numărul de ore alocate pe săptămână este prea mare;</p> <p>lipsa unei corelări directe cu nevoile impuse de piața muncii;</p>	<p>dificultăți în realizării unor grupe/clase și a unui orar flexibil, care să cuprindă toate disciplinele și alocările ore propuse;</p> <p>lipsa de pregătire a profesorilor pentru aplicarea unui CDS integrat;</p> <p>cadrul legislativ în vigoare nu permite aplicarea măsurilor de flexibilizare a curriculumului;</p> <p>lasă școlilor cea mai mare putere de decizie în definirea parcursului educațional al elevilor lor, dar soluția constă în abordarea de metode moderne la clasă, nu în CDS amplu.</p>

4. Recomandări ale participanților la consultarea publică

În ceea ce privește modalitățile de elaborare ale planului cadru pentru liceu, au fost aduse în

discuție elemente precum: nevoia de studii și analize de impact, necesitatea pilotării noului curriculum, integrarea recomandărilor din diferite documente europene privind politicile educaționale în perspectiva 2020-2035, accentuarea dimensiunii aplicative în abordarea disciplinelor.

Recomandările formulate relevă argumente privind raportarea la examenul de bacalaureat, compararea alocărilor orare pe diferite profiluri/specializări, specificul competențelor cheie vizate prin domeniul de specializare. Sunt aduse în discuție aspecte privind contribuția disciplinelor TIC, IT, STEM, limbi străine la integrarea pe piața muncii, dar și importanța formării culturii generale.

Reprezentările repondenților privind TC (trunchiul comun), CD (curriculum diferențiat) și CDS (curriculum la decizia școlii) sunt contradictorii, oscilând între întărirea segmentului de TC și creșterea flexibilității în alegerea disciplinelor opționale de către elevi și în organizarea pe grupe de interes.

De asemenea, este semnalată importanța valorizării imaginii școlii de către societate, aceasta fiind o condiție a reușitei oricărei schimbări semnificative în domeniul educației.

5. Concluzii

- În opinia majorității participanților la procesul de consultare, **schimbarea planurilor-cadru de liceu este oportună**. Cei care susțin schimbarea în cea mai mare măsură sunt elevii și părinții. De asemenea, chiar dacă unii profesori sunt mai rezervați, și în rândul acestora există un curent important care susține necesitatea acestei schimbări.
- La nivel general, persistă precauția sau rezerva față de posibilitatea unor salturi majore în direcția „liberalizării” ofertei educaționale, iar tendința dominantă este către găsirea unei relații de echilibru între trunchiul comun și disciplinele la decizia școlii.
- **Există un profil al repondentului care se corelează cu preferința sa pentru o variantă de plan-cadru sau pentru alta**. Profilul este dat de perspectiva asupra autonomiei școlii. Astfel, cei care susțin varianta 1 (cea mai apropiată de planul-cadru actual) sunt repondenții care acordă mai puțin credit beneficiilor autonomiei școlii în plan curricular, cred în valoare unei oferte centralizate a curriculumului și sunt mai degrabă înclinați să vadă riscurile și limitările date de prevederile actuale ale organizării sistemului de învățământ. Varianta 3 este preferată de cei care își doresc o mai mare autonomie curriculară și care cred în beneficiile acesteia, inclusiv asupra egalității de șanse la educație.
- **Destul de puține contexte de dezbatere locală/de răspunsuri la chestionar au reușit să ”scape” de analiza planului-cadru exclusiv din perspectiva alocării orare pentru o disciplină**. În mod paradoxal, mulți participanți la consultare doresc suplimentarea numărului de ore la anumite discipline, concomitent cu reducerea numărului total de ore/săptămână (!). Mult mai puține opinii susțin reducerea numărului de ore la anumite discipline; astfel de cazuri vizează întotdeauna, numai disciplinele care, deși sunt corelate direct cu diferite competențe cheie, sunt considerate în mod stereotip ne semnificative, *de umplură* (ex. Muzica, Desen, Religie etc.)
- **Dezbaterele pe tema planului-cadru reactivează durerile structurale ale sistemului de educație, un fenomen întâlnit și în procesul de consultare pentru planul-cadru de gimnaziu** – criticăm planul cadru nu pentru că e bun sau rău ci pentru că este o oportunitate să reactivăm nemulțumiri cu privire la ce nu funcționează în sistemul de educație. Astfel accentul consultării cade pe context și pe condițiile de implementare și mai puțin pe viziunea schimbării curriculare. De aceea, repondenții sunt mai înclinați să vadă riscuri și bariere și mai puțin oportunități.
- Dincolo de diferențele între susținătorii unei variante sau alta de plan-cadru, analiza rezultatelor dezbaterii demonstrează că, în prezent, **nu există o majoritate consolidată cu privire la o opțiune clară pentru o anumită variantă**. Fiecare propunere supusă dezbaterii are susținătorii și criticii ei, la fel cum și numărul celor care nu susțin nicio variantă nu poate fi neglijat. Din consultare, se desprinde ideea nevoii unei decizii de tip expert, dublată de măsuri specifice pentru pregătirea înțeleaptă a schimbărilor și de o constantă comunicare și consultare cu actorii din sistem

și din afara acestuia. Indiferent de varianta care va fi promovată în final, **avem certitudinea că există un număr semnificativ de actori educaționali care în prezent împărtășesc o opinie diferită și care vor avea nevoie de argumente solide pentru a accepta/susține viitorul nou plan-cadru.**

- În funcție de opțiunile valorice legate de autonomia curriculară, **repondenții sunt consecvenți cu propria alegere de variantă de plan-cadru și tind să îi confere acesteia aprecieri pozitive pentru toate criteriile de evaluare:** relevanță, echilibru, număr de ore adecvat. De aceea, evaluarea variantelor de plan cadru înregistrată în cadrul dezbaterii este mai degrabă subiectivă, fiind tributară viziunii fiecărui respondent cu privire la nivelul de libertate al școlii în deciziile de curriculum.
- **Indiferent de varianta propusă, există un anumit consens cu privire la importanța anumitor discipline** (limbile moderne, TIC, științe) - în relație cu politicile europene, nevoile pieței muncii, iar relevanța planurilor-

cadru pentru profil/specializare este un principiu frecvent susținut de participanți.

- Așa cum susțin mulți dintre participanții la consultarea publică, **sunt necesare o serie de decizii la nivel de sistem, înainte de a propune o variantă de plan cadru care să întrunească o majoritate consolidată.** O schimbare majoră de viziune a rolului liceului în parcursul școlar al elevilor nu poate avea succes în absența unor măsuri pregătitoare adecvate și fără a pune în relație elementele de sistem care să o susțină.
- Consultarea publică are însă meritul de a fi oferit ocazia de a identifica **sugestii și recomandări punctuale** de îmbunătățire pentru fiecare propunere de plan-cadru, foarte utile pentru activitatea grupului de lucru și a comisiei de validare.
- De asemenea, consultarea a oferit un cadru de **validare a planurilor-cadru** puse în dezbateră dar și de formulare a unor propuneri alternative, ilustrate pe parcursul acestui raport.